Onze aanpak tegen pesten

Samen maken we een veilige school

LMT Aeres VMBO Ede

Aeres VMBO

Voor groene veranderaars

aeresvmbo.nl

Versiebeheer

Titel	Onze aanpak tegen pesten
Versienummer	1.0
Vastgesteld door	
Eigenaar	LMT Aeres VMBO Ede & anti-pestcoördinatoren
Herzien voor	

Voorwoord

Voor u ligt *Onze aanpak tegen pesten* van Aeres VMBO Ede. Dit document beschrijft hoe wij op onze locatie het gezamenlijke Aeres-protocol tegen pesten praktisch uitvoeren. U leest wat wij onder pesten verstaan, hoe wij pestgedrag proberen te voorkomen en welke stappen wij zetten wanneer pesten toch plaatsvindt.

Aeres VMBO Ede wil een veilige en fijne leeromgeving zijn voor al onze leerlingen. Daarom accepteren wij géén vorm van pestgedrag. Pesten vraagt altijd om een duidelijke en krachtige reactie.

Dit betekent dat:

- Iedereen binnen de school – schoolleiding, docenten, onderwijsondersteunend personeel, leerlingen en ouders – verantwoordelijkheid draagt voor het signaleren en aanpakken van pestgedrag.
- Onze medewerkers zorgen voor een veilige omgeving en eenduidig handelen bij signalen of vermoedens van pesten.
- De school werkt vanuit een duidelijk anti-pestbeleid en een herkenbare, schoolbrede werkwijze.
- Deze werkwijze laat zien hoe de verschillende interventies aansluiten op de ondersteuningsstructuur van de school, waaronder de afstemming met het Ondersteuningsteam Extern (OTE).
- Onze aanpak tegen pesten deel uitmaakt van het schoolveiligheidsplan.

Wettelijk kader wordt gevormd door de Wet Veiligheid op School. Deze wet verplicht het bevoegd gezag om:

- Een sociaal veiligheidsbeleid uit te voeren.
- De veiligheidsbeleving en het welzijn van leerlingen structureel te monitoren.
- Een aanspreekpunt te hebben voor leerlingen en ouders die pesten willen melden, en iemand die het pestbeleid coördineert. Op Aeres VMBO Ede zijn dat de heer L. ten Hove en mevrouw S. Van Eck de anti-pestcoördinatoren voor de leerlingen.
- Het gebruik maken van een erkend anti-pestprogramma dat aan wettelijk vastgelegde criteria voldoet.

Momenteel maakt Aeres VMBO Ede nog geen gebruik van een erkend anti-pestprogramma. In november 2026 zal het ondersteuningsteam, de anti-pestcoördinatoren, leerjaarcoördinatoren en de teamleiders worden geschoold in het No Blame-aanpak (https://www.noblame.nl/).

Inhoud

1.	Over pesten	5
1.1	Verschil tussen pesten en plagen	5
1.1.1	Wat is plagen?	5
1.1.2	Wat is pesten?	5
1.1.3	Beleving	5
1.1.4	Cyberpesten	6
1.1.5	Voorbeelden van pestgedrag	6
1.1.6	Waarom mensen pesten	7
1.1.7	De rol van de school, ouders en leerlingen	7
1.2	Verschillende rollen in een pestsituatie	7
1.2.1	De gepeste leerling	7
1.2.2	De pester	8
1.2.3	De meelopers en stille getuigen	8
1.3	Mogelijke oorzaken	8
1.4	Signalen van pesten	8
2.	Uitvoering	10
2.1	Uitgangspunten	10
2.2	De vijfsporenaanpak	10
2.2.1	Spoor 1: Preventieve zorg	11
2.2.2	Spoor 2: Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt	12
2.2.3	Spoor 3: Het bieden van steun aan de pester	12
2.2.4	Spoor 4: Het betrekken van de middengroep bij het pesten	12
2.2.5	Spoor 5: Het betrekken van de ouder(s)/ verzorger(s)	12
2.3	Melden van pesten	12
2.4	Nazorg en afronding	13
2.5	Indien het pestgedrag zich herhaalt	13
3.	Het stappenplan na melding pesten	14
4.	Stappenplan bij digitaal pesten	15
5.	Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling	17
6.	Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest	18
7.	Herstelgericht werken	19
8.	No Blame – aanpak	20
9.	Escalatieladder	22
9.1	Rollen	22
9.2	Escalatieladder	22
10.	Gedragscontract	23

1. Over pesten

1.1 Verschil tussen pesten en plagen

De begrippen plagen en pesten worden soms door elkaar gehaald, terwijl ze duidelijk van elkaar verschillen. Hieronder leggen we uit wat we onder beide vormen van gedrag verstaan.

1.1.1 Wat is plagen?

Plagen is licht en speels gedrag. Het gaat om vriendelijke grapjes of kleine, onschuldige opmerkingen, zonder de bedoeling om iemand te kwetsen. Plagen kan zorgen voor een lach, een gevoel van verbondenheid of een ontspannen sfeer.

Kenmerken van plagen:

- Het gebeurt tussen gelijkwaardige personen
- De intentie is humor
- Verschillende personen kunnen elkaar plagen
- Het komt af en toe voor

1.1.2 Wat is pesten?

Definitie 1
Pesten is een stelselmatige vorm van agressie, waarbij één of meerdere personen een ander opzettelijk fysiek, verbaal of psychisch schade toebrengen. Bij pesten is er sprake van machtsongelijkheid.
Digitale varianten, zoals pesten via chat, sociale media of mobiele telefoon, vallen hier ook onder.
(Lindenberg, S. et al., 2005)

Definitie 2
We spreken van pesten wanneer iemand herhaaldelijk of gedurende langere tijd materiële, relationele en altijd psychische schade ervaart door het bewuste handelen van één of meerdere personen.
(Ruigrok, J., 2010)

Kortom: pesten betekent dat dezelfde persoon regelmatig en systematisch wordt bedreigd, buitengesloten of geïntimideerd. Pesten is een vorm van geweld, is grensoverschrijdend en daarom onacceptabel.

1.1.3 Beleving

Een leerling kan gedrag als kwetsend, intimiderend of onveilig ervaren, ook wanneer de ander niet bewust de bedoeling had om te kwetsen. Iedere melding en de beleving van de leerling worden daarom serieus genomen en zorgvuldig onderzocht.

Wanneer de situatie voldoet aan de kenmerken van pesten zoals beschreven in het Aeresbrede anti-pestbeleid, volgen we de bijbehorende afspraken en stappen. Wanneer er geen sprake is van pesten, maar bijvoorbeeld van een conflict, misverstand of een eenmalig incident, kiest de school een andere passende aanpak. Dit kan bestaan uit gesprekken, herstelgerichte afspraken of ondersteuning vanuit de ondersteuningsstructuur.

Bij het bepalen van de aanpak kijken we onder andere naar de aard en duur van het gedrag, de mate van herhaling en een eventuele ongelijke machtsverhouding. Zo zorgen we ervoor dat iedere situatie aandacht krijgt en op een passende en zorgvuldige manier wordt aangepakt.

1.1.4 Cyberpesten

Cyberpesten (digitaal pesten) is pesten via internet of mobiele telefoon. Het is geen aparte categorie, maar een vorm van pesten met eigen kenmerken. Het kan anoniemer, harder en heeft een veel grotere reikwijdte dan offline pesten. Hierdoor vraagt het om extra alertheid van ouders, docenten en leerlingen.

1.1.5 Voorbeelden van pestgedrag

Met woorden:

- Vernederen, belachelijk maken
- Schelden
- Dreigen
- Met bijnamen aanspreken
- Gemene briefjes, digitaal pesten

Lichamelijk:

- Trekken aan kleding, duwen en sjorren
- Schoppen en slaan
- Krabben en aan haren trekken

Achtervolgen:

- Opjagen en achternalopen
- In de val laten lopen, klemzetten of rijden
- Opsluiten

Uitsluiting:

- Doodzwijgen en negeren
- Bij groepsopdrachten worden buitengesloten

Stelen en vernielen:

- Afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen
- Kliederen op boeken of andere eigendommen
- Banden lek prikken, fiets beschadigen

Afpersing:

- Dwingen geld of spullen af te geven
- Het afdwingen om iets voor de pester te doen

Cyberpesten:

- Pestmail (schelden, roddelen, beledigen)
- Stalking (stelselmatig lastigvallen door bijvoorbeeld het sturen van hate-mail, dreigementen in DM’s en chatrooms)
- Ongewenst contact met anderen
- Ongevraagd doorsturen van foto’s of webcam (bijvoorbeeld seksueel getinte opnamen)
- Hacken (gegevens stelen of instellingen aanpassen waardoor uit de naam van een ander pestmail wordt verstuurd)

- Chats in (vrienden)groepen waardoor alle betrokkenen worden meegenomen in de pestsituatie.

1.1.6 Waarom mensen pesten

Er bestaan verschillende theorieën over agressief gedrag:

- Sommige theorieën zeggen dat geweld onvermijdelijk is en slechts beperkt kan worden.
- Andere zien agressie als gevolg van frustratie, die verminderd kan worden door onvrede weg te nemen, de omgeving aan te passen en gedrag bespreekbaar te maken.

Hoe dan ook: een klimaat waarin gepest wordt, schaadt iedereen. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen en docenten slachtoffer worden.

1.1.7 De rol van de school, ouders en leerlingen

Veel pestgedrag vindt buiten het zicht van anderen plaats en is daardoor niet altijd gemakkelijk te herkennen. Ook wanneer signalen worden opgemerkt, is het voor omstanders soms lastig om te bepalen hoe zij het beste kunnen handelen. Deze werkwijze biedt daarom duidelijkheid over het signaleren, bespreken en aanpakken van pestgedrag.

Binnen Aeres VMBO Ede:

- Hebben docenten en onderwijsondersteunend personeel, samen met ouders en leerlingen, een belangrijke taak in het voorkomen en stoppen van pesten.
- Moeten leerlingen weten dat zij altijd om hulp mogen vragen, bij voorkeur bij hun coach.
- Verwachten we van volwassenen dat zij signalen serieus nemen, luisteren en interesse tonen in wat leerlingen vertellen.
- Voeren coaches groepsgesprekken, bewaken zij de groepssfeer en maken zij duidelijke afspraken met de klas en zorgen zij dat deze nagekomen worden.

De grens tussen plagen en pesten is niet altijd voor iedereen hetzelfde. Leerlingen mogen daarom aangeven wanneer gedrag voor hen niet meer prettig of acceptabel is. Binnen Aeres VMBO Ede accepteren we geen pestgedrag. We werken volgens een duidelijke werkwijze om signalen serieus te onderzoeken, pestgedrag te stoppen en herhaling zoveel mogelijk te voorkomen.

1.2 Verschillende rollen in een pestsituatie

1.2.1 De gepeste leerling

Iedereen kan het slachtoffer worden van pesten. Onderscheid is makkelijk te maken (iedereen is anders) en dit wordt achteraf vaak als reden opgegeven. Het kan eerder voorkomen bij nieuwelingen in de klas of wanneer een nieuwe klas wordt gevormd (b.v. de brugklas). Pesten kan zich bijvoorbeeld richten op een eigenschap, een uiterlijk kenmerk, iemands sociale of culturele achtergrond, seksuele geaardheid, godsdienst of afkomst.
Iemand die wordt gepest, praat er niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte;
- angst dat het pesten nog erger wordt;
- het probleem lijkt onoplosbaar;
- het idee dat niet mag worden geklikt.

1.2.2 De pester

De pester heeft vaak verschillende motieven om tot pesten over te gaan. Dit kan zijn uit verveling, frustratie, concurrentiedrang of jaloezie. Bijvoorbeeld het pesten van de 'beste leerling' of een 'onzekere' klasgenoot. Soms is de pester vroeger zelf gepest of bang om zelf gepest te worden.
Pesters zijn vaak onzeker en proberen dit met stoer gedrag te verbergen. Vaak denken ze populairder te worden door hun gedrag. Soms is er sprake van een gewelddadige thuissituatie.
Pesters doen dit meestal alleen als ze in een groep zijn, of voldoende (passieve) medestanders hebben. Dit leidt tot een patroon van werkelijke pesters en meelopers: de mensen die de pester aanmoedigen en verbaal ondersteunen.

1.2.3 De meelopers en stille getuigen

Meelopers zijn omstanders die incidenteel actief of passief meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen. Het kan echter ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen (stille getuigen) houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen. Het is belangrijk deze leerlingen tot helpers te maken.

1.3 Mogelijke oorzaken

Pesten kan een aantal oorzaken hebben:

- Een vaak gevoelde anonimiteit; als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken
- Het moeten spelen van een niet-passende rol
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; iemand is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is
- Spanningen in de groep/ klas kunnen op een zondebok worden afgereageerd
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid) of juist een te sterk gevoel voor autonomie
- Een negatief zelfbeeld, weinig eigenwaarde
- Een problematische thuissituatie, negatief voorbeeldgedrag van ouders/verzorgers

1.4 Signalen van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan, er bestaan verschillende methoden. Pesten kan grote gevolgen hebben voor de gepeste (onzekerheid, faalangst, depressie, zelfdoding) en de pester (problemen met sociale relaties, positief tegenover het gebruik van geweld, heeft grotere kans in het criminele circuit terecht te komen).

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders):

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis
- Geen andere leerlingen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan voorheen
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen

- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet naar buiten willen
- Niet willen deelnemen aan buitenschoolse activiteiten
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven

2. Uitvoering

2.1 Uitgangspunten

Aeres VMBO Ede beschikt over twee anti-pestcoördinatoren, zodat er altijd een duidelijk aanspreekpunt is voor ouders en leerlingen wanneer het gaat om pesten. De heer L. ten Hove en mevrouw S. van Eck zijn voor Aeres VMBO Ede de anti-pestcoördinatoren.

De anti-pestcoördinator kan bij pestsituaties bemiddelend optreden of ervoor zorgen dat een leerling (en/of ouders) indien nodig wordt doorverwezen. Het is belangrijk dat voor alle betrokkenen helder is waar zij terechtkunnen met vragen of zorgen rondom pesten. Daarnaast fungeert de anti-pestcoördinator als intern aanspreekpunt binnen de school en als adviseur bij het anti-pestbeleid.

Om een actueel en goed beeld te hebben van de veiligheidsbeleving van onze leerlingen, monitort Aeres VMBO Ede actief de sociale veiligheid op school. Leerlingen nemen op verschillende momenten deel aan onderzoeken en vragenlijsten. Zowel onderbouw- als bovenbouwleerlingen worden gescreend door de VGGM (GGD). Alle leerlingen nemen deel aan het tevredenheidsonderzoek.

De resultaten uit deze onderzoeken geven de school waardevolle inzichten op het gebied van welbevinden, sociale veiligheid, onderlinge relaties, lichamelijke gezondheid, sociaal gedrag en hoe leerlingen zich voelen in de klas en op school. Hierdoor kan Aeres VMBO Ede gericht monitoren en waar nodig tijdig actie ondernemen.

Een effectieve aanpak tegen pesten vraagt om de volgende voorwaarden:

- De school werkt actief aan een veilig pedagogisch klimaat waarin pestgedrag niet wordt geaccepteerd.
- Docenten, onderwijsondersteunend personeel, leerlingen en ouders erkennen pesten als een gezamenlijk probleem en nemen ieder hun verantwoordelijkheid.
- Medewerkers zijn alert op signalen van pesten en handelen volgens de afgesproken werkwijze.
- De school reageert snel en zorgvuldig wanneer pestgedrag wordt gesignaleerd.
- De school zet structureel preventieve activiteiten en lessen in om respectvol gedrag en sociale veiligheid te versterken.

2.2 De vijfsporenaanpak

Om pesten tegen te gaan zet Aeres een vijfsporenaanpak in.
Op de eerste plaats betekent dit dat eenieder binnen de school verantwoordelijk is om op een goede en respectvolle manier met elkaar om te gaan en een veilig pedagogisch en didactisch klimaat te creëren en te handhaven.
De vijfsporenaanpak omvat: preventieve zorg, het bieden van steun aan de leerling die gepest wordt, het bieden van steun aan de pester, het betrekken van de middengroep bij het probleem en het betrekken van ouders(s)/ verzorger(s).

Pestgedrag (inclusief gemaakte afspraken met gepeste en pester) wordt binnen Aeres VMBO Ede geregistreerd in het begeleidingsvierkant van SomToday zodat personeel binnen de school op de hoogte is.

2.2.1 Spoor 1: Preventieve zorg

Het 'eerste spoor' preventieve zorg, gaat over de algemene verantwoordelijkheid van de school rond informatievoorziening, curriculumopbouw en het bewaken van de uitvoering van het anti- pestbeleid.

Informatievoorziening

De school draagt zorg dat het personeel voldoende geïnformeerd is met betrekking tot wat pesten is, hoe je pesten signaleert en welke aanpak Aeres VMBO Ede bij pesten hanteert. Leerlingen weten dat ze hulp kunnen krijgen van personeelsleden op school. Dat is merkbaar en zichtbaar:

- Alle leerlingen zijn op de hoogte van de algemene gedragsregels en de afspraken rond veiligheid en pesten op school.
    - Leerlingen weten dat zij bij ieder personeelslid terecht kunnen om pesten te melden.
    - Leerlingen weten dat ze hulp kunnen krijgen van hun coach.
- Alle personeelsleden hebben oog voor de signalen van leerlingen.
    - Ze tonen interesse en luisteren naar wat leerlingen te vertellen hebben over hoe zij de sfeer op school ervaren;
    - Bij voortgangsbesprekingen komt de sfeer in de klas en het sociaal-emotioneel welzijn van de leerlingen aan bod, er worden in het onderwijsteam afspraken gemaakt over de pedagogische aanpak.
    - Personeelsleden die een melding van pesten ontvangen informeren de coach van de leerling en bespreken of zij een rol in het traject vervullen.
    - Personeelsleden zijn op de hoogte van het stappenplan na melding van pesten, zie bijlage 1.
- De school bespreekt sociale veiligheid jaarlijks op een ouder-informatieavond zodat ouders weten bij wie zij terecht kunnen indien hun kind wordt gepest en wat de aanpak van de school is.
- De school beschikt over functionarissen die een specifieke taak hebben ten aanzien van pesten:
    - Aanspreekpunt voor leerlingen en ouders/verzorgers in het kader van pestgedrag.
    - Coördinatie van het beleid in het kader van pesten en sociale veiligheid.

De namen van deze functionarissen staan vermeld in de schoolgids. In de schoolgids staat een verwijzing met link naar het Aeresbrede anti-pestprotocol.

Curriculum

- De school organiseert lessen en projecten waarbij aandacht wordt besteed aan de sociaal- emotionele ontwikkeling van leerlingen;
- De school besteedt in een doorlopende leerlijn aandacht aan culturele, maatschappelijke en seksuele diversiteit;

Bewaking

- De school heeft een anti-pestcoördinator, die de aanpak van de activiteiten rondom pesten coördineert; zoals een jaarlijks evenement of project rond sociale veiligheid en tegen pesten;
- Iedere locatie brengt de sociale veiligheid regelmatig in beeld met een tevredenheidsenquête. De uitkomsten en verbeterpunten worden gebruikt om de eigen werkwijze tegen pesten te evalueren en waar nodig bij te stellen.

2.2.2 Spoor 2: Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

Het probleem wordt serieus genomen.
Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is. Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
Er wordt hulp aangeboden door de school: in overleg met de gepeste leerling en eventueel met de ouder(s)/verzorger(s) wordt passende ondersteuning of hulp besproken. Deze hulp kan bestaan uit gesprekken en/of doorverwijzing naar in- en/of externe hulp.

2.2.3 Spoor 3: Het bieden van steun aan de pester

De leerling wordt geconfronteerd met zijn gedrag en de gevolgen hiervan.
Er wordt hulp aangeboden door de school: in overleg met de pester en eventueel de ouder(s)/verzorger(s) wordt passende ondersteuning of hulp besproken.

2.2.4 Spoor 4: Het betrekken van de middengroep bij het pesten

Met de klas wordt het pesten besproken en de rol van alle leerlingen hierin wordt benoemd - versterkers van de pester en verdedigers van de gepeste.
Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. Binnen twee schoolweken wordt de situatie opnieuw in de klas besproken.

2.2.5 Spoor 5: Het betrekken van de ouder(s)/ verzorger(s)

Ouders/verzorgers die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen. De school werkt samen met de ouder(s)/verzorger(s) om het pesten aan te pakken.
De school geeft adviezen aan de ouder(s)/verzorger(s) in het omgaan met hun gepeste of pestende kind. De school verwijst de ouder(s)/verzorger(s), wanneer er redenen zijn dat de leerling intensievere hulp nodig heeft, naar deskundige hulpverleners.

De ouders van leerlingen die gepest worden kunnen er moeite mee hebben dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. De anti-pestcoördinator/ondersteuningscoördinator wijst hen er op dat begeleiding/sociale vaardigheidstraining een kind kan helpen om zich zelfverzekerder te voelen en te gedragen. Doordat de gepeste zich zelfverzekerder voelt en gedraagt wordt herhaling van pesten voorkomen.
Van belang is dat ouders en het personeel hiervan op de hoogte zijn zodat de situatie in het oog kan worden gehouden. Wanneer het pestgedrag zich herhaalt houdt de school zich strikt aan het beleid zoals hierboven voor pesten in het algemeen is beschreven.

2.3 Melden van pesten

Uitgangspunt van Aeres is dat pestgedrag wordt opgelost in de sociale kring die het dichtst rond de leerling wordt gevormd. Pestgedrag kan daarom worden gemeld bij de coach.
Een melding kan ook worden gedaan bij de anti-pest coördinator, de ondersteuningscoördinator of bij een personeelslid waarin de leerling vertrouwen heeft.

Wanneer dit beter voelt voor de leerling is het ook mogelijk om contact op te nemen met de vertrouwenspersoon van de locatie. De vertrouwenspersoon kan de leerling en ouders/verzorgers adviseren en informeren over de stappen die ondernomen kunnen worden

in het bespreekbaar maken van het probleem, begeleiden naar een externe vertrouwenspersoon of adviseren bij een mogelijke klachtenprocedure.
Wanneer er zeer ernstige klachten zijn op het gebied van:

- Seksuele intimidatie en seksueel misbruik;
- Psychisch en fysiek geweld;
- Discriminatie en radicalisering.

Kunnen deze ook worden voorgelegd aan de vertrouwensinspecteur bij de Inspectie van het Onderwijs. Deze zal adviseren en informeren en kan zo nodig ook begeleiden in het traject van het indienen van een formele klacht of het doen van aangifte. De vertrouwensinspecteur is tijdens kantooruren bereikbaar op 0900 – 111 3 111 (lokaal tarief).

2.4 Nazorg en afronding

Met de gepeste leerling en de pester wordt contact onderhouden om verder pestgedrag te voorkomen. De coach zal af en toe vragen 'hoe het nu gaat' om te kijken of er een herhaling van pestgedrag plaatsvindt en geeft indien nodig daarover een signaal aan de anti-pestcoördinator. Het is hierbij belangrijk dat de coach geen dubbele rol op zich neemt, want de anti-pestcoördinator onderhoudt contact met de gepeste leerling en ouders/verzorgers om te bespreken of het probleem (voldoende) is opgelost en wanneer het 'dossier gesloten wordt'. De anti-pestcoördinator brengt de coach hiervan op de hoogte.

2.5 Indien het pestgedrag zich herhaalt

Wanneer het pestgedrag zich ondanks eerdere afspraken, gesprekken en interventies blijft herhalen, volgt Aeres VMBO Ede een duidelijke vervolgaanpak. De coach, leerjaarcoördinator (LJC-er) en anti-pestcoördinator werken hierbij nauw samen om de veiligheid van alle betrokken leerlingen te waarborgen. Na eerdere herstelgesprekken en ondersteuning wordt, zodra opnieuw pestgedrag wordt gemeld, opgeschaald volgens de vastgestelde escalatieladder (H9). De anti-pestcoördinator licht hierbij het gedragscontract als laatste waarschuwing toe en informeert de ouders. Bij een nieuwe overtreding wordt het gedragscontract daadwerkelijk opgelegd en wordt, afhankelijk van de ernst en frequentie van het gedrag, overgegaan tot interne of externe schorsing, inclusief melding in SomToday en waar nodig in het ISD. In ernstige gevallen kan worden opgeschaald naar schorsing tot verwijdering. Op deze manier blijft de school consequent, voorspelbaar en zorgvuldig handelen om een veilige leeromgeving te garanderen.

3. Het stappenplan na melding pesten

Vermoeden → **Fase 1**: Een vermoeden van pesten
Docent, personeelslid, ouder, leerling informeert de coach
* Observeren, signaleren, inventariseren.
* Aanvullende informatie verzamelen bij het team.
* Gesprek met gepeste leerling
* Weegmoment: de coach maakt voor zover mogelijk de afweging of er sprake is van pesten en voert een eerste interventie uit. De situatie en interventie/ afspraken worden vastgelegd in SomToday. De ouders van de pester en de gepeste leerling worden geïnformeerd door de coach.

↓

Overleg

Fase 2: Overleg
* Beschikbare informatie vastleggen, bespreken en wegen met de leerjaarcoördinator.
* Overleggroep samenstellen indien de situatie vraagt in aanpak met taakverdeling volgens PDCA. Denk hierbij aan: ondersteuningcoördinator, anti-pestcoördinator, leerjaarcoördinator en teamleider.

↓

Plan van aanpak

Fase 3: Het plan van aanpak
* Opstellen plan van aanpak:
  - gesprekken plannen met: pester, gepeste en middengroep (meelopers en de stille getuigen), ouders van de verschillende partijen.
* Taakverdeling wie gesprekken gaat voeren en verslaglegging zal verzorgen.

↓

Uitvoeren PvA

Fase 4: Uitvoeren plan van aanpak
* Gesprekken voeren
* Hulp bieden aan betrokkenen door gebruik te maken van verschillende materialen herstelgericht werken (H7), no blame-methode (H8), groepsgesprekken.
* Informeren van ouders van alle partijen en het team.

↓

Evaluatie

Fase 5: Evaluatie
* Stand van zaken evalueren met eventueel ondersteuningcoördinator, anti-pestcoördinator, leerjaarcoördinator en teamleider
* Is de leerling voldoende geholpen en is het pesten gestopt? Zo niet, opschalen.
* Is er meer nodig, bijvoorbeeld verwijzing naar (externe) hulp? Zo nodig verwijzen via ondersteuningsteam.
* Informatie in SomToday vastleggen.

↓

Nazorg

Fase 6: Nazorg
* Leerlingen blijven steunen en volgen.
* Aandacht ook in de klas.
* Zo nodig contact met ouders.

4. Stappenplan bij digitaal pesten

In gesprek gaan met de gepeste leerling en in gesprek gaan met de pester(s)
De coach maakt notities van voorvallen en ondernomen acties in het leerlingvolgsysteem. In de gesprekken worden duidelijke afspraken gemaakt over het vervolg.

Gesprek coach met de gepeste leerling
De coach:

- Neemt de leerling en de klacht serieus en neemt de tijd voor een gesprek;
- Laat de leerling zijn/haar verhaal doen;
- Verwijt de leerling niets maar zorgt voor een veilig klimaat;
- Geeft de leerling tips betreffende acties die de leerling kan ondernemen zoals opslaan, uitprinten van berichten/gesprekken van de pester, het blokkeren van de pester;

Het opsporen van de pester(s)
Niet altijd zal bekend zijn wie de pester is. Wanneer de pester niet bekend is, zal men moeten proberen om hier alsnog achter te komen. Dit kan via de opgeslagen/uitgeprinte berichten die de pester naar de gepeste heeft gestuurd (er kunnen aanwijzingen in staan over wie de pester is). De systeembeheerder wordt ingeschakeld wanneer het digitaal pesten ook op school gebeurt. In dit soort extreme gevallen kan de systeembeheerder proberen na te gaan van wie de berichten afkomstig kunnen zijn. Door met klasgenoten/leerlingen in gesprek te gaan kunnen er ook aanwijzingen over de pester(s) worden gevonden.

Gesprek coach en pester
De coach:

- Luistert naar de kant van het verhaal van de pester en neemt hem/haar serieus;
- Gaat in op wat er gaande is en vraagt door;
- Bespreekt met de pester wat de gevolgen zijn voor de gepeste leerling;
- Maakt de pester duidelijk dat hij/zij zich schuldig maakt aan een ernstig feit en dat dit eventueel strafbaar kan zijn en dat er strafrechtelijke stappen ondernomen kunnen worden;

Ouders/ verzorgers van gepeste en pester(s) worden op de hoogte gesteld
De coach van de gepeste leerling en van de pester zal zo spoedig mogelijk contact opnemen met de ouders van deze leerlingen en hen informeren over de situatie.
De coach bespreekt:

- Zijn er herkenbare signalen voor de ouders?
- Informeert ouders/verzorgers over welke signalen er zouden kunnen zijn en vraagt hierop alert te zijn.
- Informeert de ouders/verzorgers over de afspraken die met het gepeste en de pester zijn gemaakt.
- Informeert de ouders/verzorgers over de stappen die ondernomen worden als er strafbare feiten zijn gepleegd.
- Indien nodig zullen de ouders van de gepeste leerling geadviseerd worden de politie in te schakelen.
- Geeft de ouders tips waar zij informatie vandaan kunnen halen zoals www.pestweb.nl.

Het is van belang uiteindelijk met beide partijen in gesprek te gaan. Men moet overwegen of de gesprekken blijvend afzonderlijk moeten plaatsvinden of dat een goed resultaat kan ontstaan in een driegesprek (mentor, gepeste en pester(s)). Daar waar niet één maar meerdere pesters een rol spelen, is het verstandig om in ieder geval in eerste instantie aparte gesprekken te voeren, zodat de gepeste leerling niet tegenover een meerderheid van pesters zijn/haar verhaal hoeft te doen.

5. Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem.
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze vaak moeite voor zichzelf op te komen. Vaak denken ze dat er iets in henzelf is dat de pester gelijk /aanleiding geeft om te pesten. Het is belangrijk om de gepeste jongere ervan te doordringen dat niemand het recht heeft een ander te kwetsen.

6. Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Alvorens er een gesprek met de pester wordt gehouden heeft degene die het gesprek aan gaat zich ervan overtuigd dat degene met wie het gesprek plaatsvindt inderdaad schuldig is aan het gemelde gedrag.

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan.
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren:

- Probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: "Je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent!" Zodra we gaan interpreteren, reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- Met behoud van relatie: je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. "Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt." Zeg nooit: "Je bent heel gemeen." Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- Specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- Verandering gericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken
Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat er een tekort aan empatisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Bied zo nodig hulp aan (op vrijwillige basis).

Het pestgedrag moet stoppen
Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt.

7. Herstelgericht werken

Als school maken wij gebruik van herstelrecht. Wij staan voor een schoolklimaat dat gebaseerd is op respect:

- Respect voor jezelf
- Respect voor de ander
- Respect voor de omgeving

Alle omgangsregels worden getoetst op deze drie indicatoren. En alle gedrag van het schoolteam en de leerlingen wordt hieraan getoetst. Waar nodig worden regels aangepast of mensen aangesproken op hun gedrag. Met de bedoeling om er samen beter van te worden.

Onze school gaat ervan uit dat conflicten of overschrijding van normen weliswaar het schoolklimaat verstoren, maar dat strafmaatregelen geen garantie bieden voor een goede aanpak van de problematiek. Uiteraard zijn schoolregels er niet voor niets en iemand die ze overtreedt moet de straf krijgen die daarvoor staat. Dat schept duidelijkheid en structuur.
Basisvragen om dat te bepalen zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wie heeft het gedaan?
- Welke straf staat daarop?

Maar daarmee is het probleem meestal niet opgelost. Er is schade ontstaan, die materieel, fysiek en emotioneel kan zijn. Zowel voor de dader, het slachtoffer en andere betrokkenen staat die schade nieuwe kansen, een nieuwe start in de weg. Sterker nog: het kan de bron zijn voor nieuwe conflicten.
Herstelrecht gaat daarom een flinke stap verder. Daarin wordt vooral aandacht besteed aan herstel van de verhoudingen.
Basisvragen daarbij zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wie is er door het gebeurde beschadigd, benadeeld, en hoe?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is nodig om te herstellen wat gebeurd is?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

Wat mag je verwachten van het werken met Herstelrecht?

- Een verbetering van het pedagogisch klimaat in het algemeen;
- Een afname van het aantal conflicten of een aanpak daarvan die de onderlinge relaties versterkt; betere leer- en werkresultaten;
- Een door leerlingen en team gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid voor het eigen welbevinden, dat van anderen en voor de schoolomgeving;
- Verbeterde relaties omdat conflicten worden gezien als iets om van te leren en herstel van de verstoorde verhoudingen het uitgangspunt is.

8. No Blame – aanpak

Een succesvolle methode in het aanpakken van pestgedrag is de No Blame- aanpak. Deze aanpak volgt een zeven stappen-procedure die een coach kan toepassen nadat pesten werd vastgesteld of gemeld.

De essentie van de No Blame-aanpak
Aangezien pesten een groepsprobleem is, betekent dit dat een individu zelden tot nooit het probleem kan oplossen, want een individu kan niet winnen van een groep. De groep moet in actie komen. De essentiële elementen in deze methode zijn:

- Niemand wordt gestraft.
- Aanmoedigen van empathie.
- Gedeelde verantwoordelijkheid.
- Probleemoplossend.

Wat de No Blame-aanpak niet doet: het slachtoffer veranderen
Slachtoffers van pestgedrag krijgen vaak de raad van ouders, docenten of de groep om op één of andere manier hun gedrag te veranderen. Ze moeten ze leren 'voor zichzelf opkomen', 'terugslaan', 'wegwandelen', 'doen alsof het hen niet kan schelen'. Door op deze manier met de slachtoffers om te gaan denken ze dat het hun eigen schuld is en dus ook hun eigen verantwoordelijkheid om een eind te maken aan het pestgedrag.
Er is niets mis met assertiviteitstrainingen voor iedereen. Het aanleren van sociale vaardigheden kan veel leerlingen helpen die moeilijkheden hebben met relaties. Dergelijke initiatieven mogen echter niet rechtstreeks gekoppeld worden aan de toestand van het slachtoffer, enkel aan de algemene ontwikkeling van iedereen.

Pesten als een groepsproces: de betrokkenen
De pesters
Pesters vind je overal, ze zijn vaak:
Fysiek of verbaal sterker dan het slachtoffer.
Op zoek naar macht en waardering van de groep.
Hebben weinig respect voor grenzen en kunnen zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen. Ze hebben dan ook weinig gewetensproblemen bij hun pestgedrag. In sommige gevallen vinden ze dat het slachtoffer erom vraagt.
Zijn zich vaak niet bewust van de gevolgen voor de slachtoffers.

Het slachtoffer
Wordt door de groep om één of andere manier als 'anders', 'afwijkend' beschouwd. De tolerantiegrens is voor iedereen verschillend. Waar de ene plagerijen of pesterijen zal weglachen en relativeren, zal de andere gekwetst achterblijven en zo een weerloze indruk maken die misschien nog meer 'uitnodigt' tot pesterijen. Zijn gemiddeld fysiek en verbaal zwakker. Missen soms een aantal sociale vaardigheden en komen niet of op de ongepaste manier voor zichzelf op. De groep (meelopers, stille getuigen, helpers) Pesten is steeds een groepsgebeuren, zo zijn er steeds verschillende mogelijke betrokkenen: De 'neutrale' toeschouwers, die vaak niets zeggen of doen uit angst om zelf het doelwit van de pesterijen te worden. Door niet te reageren maken ze onbewust duidelijk dat ze het gedrag toestaan. In deze houding schuilt echter het gevaar dat men onverschillig en hard wordt voor het leed van anderen, waardoor de empathie afneemt. De meelopers die de pester helpen bij zijn gedrag. De helpers die partij durven kiezen voor het slachtoffer.

De aanpak: een stappenplan voor de begeleider
Stap 1: een gesprek met het slachtoffer Vraag algemene informatie, geen details over wat er juist gebeurd is. Vraag naar de beleving en gevoelens van het slachtoffer. Leg de aanpak uit, leg daarbij de nadruk op het niet-bestraffende aspect, vraag toestemming. Bespreek samen de namen om de groep samen te stellen. Vraag wat je WEL of NIET mag vertellen over de belevingen van het slachtoffer. Vraag eventueel naar een verhaal of een tekening over het gevoel van het slachtoffer. Geef aan dat je steeds bereikbaar bent voor het slachtoffer.

Stap 2: een groep wordt samengeroepen Een groep wordt samengesteld bestaande uit de pesters, meelopers, vrienden en/of positief ingestelde jongeren. Het slachtoffer is niet aanwezig bij deze bijeenkomst. Dit kan de probleemoplossende aanpak bemoeilijken.
Steungroep bestaat uit 6-8 leerlingen:

- De positieve en steunende leerlingen zijn altijd in de meerderheid
- 2-3 leerlingen waarbij de leerling zich prettig voelt
- 2-3 sociaal sterke leerlingen die bereid zijn om te helpen
- 2 leerlingen die pesten en/of pesten assisteren (meelopers)

Stap 3: gesprek met de steungroep, leg het probleem uit:

- Ontvang de leerlingen
- Maak duidelijk wat de reden van het gesprek is, benoem dat het niet gaat om een straf, maar de oplossing:
    - We hebben een probleem, er is iemand die zich niet prettig voelt op school. Praat niet over details van gebeurtenissen.
    - We kijken niet naar schuld of straf, maar naar oplossingen en we denken dat jullie hierbij kunnen helpen.
    - Zo voelt de leerling zich.. Gebruik eventueel het verhaal of de tekening van het slachtoffer.
    - Wat kan ieder van jullie doen om hen/haar te ondersteunen?
    - Maak dit zo concreet mogelijk.

Stap 4: deel verantwoordelijkheid
Zeg duidelijk dat er niemand in de problemen zit of gestraft wordt. Elk groepslid kan bijdragen aan de oplossing. De groepsleden hebben het meeste contact met het doelwit en dus de beste kansen om het pesten te stoppen. Leg een periode vast, zodat de steungroep het is niet de bedoeling dat de steungroep verantwoordelijk is om het probleem op te lossen, maar wel een oplossing kunnen zijn. Het is om te ondersteunen.

Stap 5: vraag naar de ideeën van elk groepslid
Aanvaard alle positieve voorstellen (niets doen is ook een positief voorstel!).
Vraag om de voorstellen concreet te maken, 'Hoe ga je dat doen?'
Heb aandacht voor 'ik-taal', wees niet tevreden met algemene uitspraken.
De intenties kunnen opgeschreven worden.

Stap 6: laat het aan hen over
Leg de verantwoordelijkheid voor zover passend en mogelijk deels bij de groep, zij kunnen het probleem uiteindelijk in samenwerking met school en thuis echt oplossen.
Bedank hen en geef hen duidelijk vertrouwen.
Vertel dat je hen na een week individueel wil spreken (blijf bereikbaar).

Stap 7: spreek hen opnieuw
Laat elk lid afzonderlijk vertellen over zijn of haar bijdrage.
Gebruik de kernvragen: hoe is het nu, is het gestopt, ben je tevreden, … ?

Indien het slachtoffer niet helemaal tevreden is, kan de procedure herhaald worden.

9. Escalatieladder

Soms blijken de interventies onvoldoende te helpen en moeten we opschalen.

9.1 Rollen

Functionaris	Beschrijving	Registratie/ melding
Coach	• Signaleert pestgedrag • Voert eerste gesprekken met pester & gepeste • Informeert ouders • Legt vast in SomToday	SomToday
LJC-er	• Voert herstelgesprekken met leerlingen + coach • Koppelt resultaat terug aan ouders • Legt vast in SomToday	SomToday
Anti-pestcoördinator	• In beeld als pesten doorgaat na herstelgesprek • Legt gedragscontract uit (laatste waarschuwing) • Informeert ouders • Bij nieuwe melding: gedragscontract wordt opgelegd	SomToday

9.2 Escalatieladder

Stap	Maatregel	Toelichting	Melding/ registratie
1	1 dag interne schorsing	08:30–16:00 intern op school onder toezicht	SomToday
2	1 dag externe schorsing	Leerling blijft 1 dag thuis	SomToday
3	2 dagen externe schorsing	Leerling blijft 2 dagen thuis	SomToday en ISD
4	3 dagen externe schorsing	Leerling blijft 3 dagen thuis	SomToday en ISD
5	1 week externe schorsing	Leerling blijft 1 schoolweek thuis	SomToday en ISD
6	Schorsing tot verwijdering	Procedure tot verwijdering start Bij extreem geweld: directe opschaling mogelijk	SomToday, ISD en instellingsdirectie

10. Gedragscontract

Naam leerling:
[Zelf invullen]

Datum:
[Zelf invullen]

Opgelegd door:
[Zelf invullen]

De volgende regels gelden voor [naam leerling] voor de rest van het schooljaar. Het niet naleven van onderstaande regels kan leiden tot een interne of externe schorsing. Meerdere externe schorsingen kunnen ertoe leiden dat een verwijderingsprocedure wordt gestart.

Alle schoolregels gelden ook voor [naam leerling]

Dit contract heb ik gekregen omdat:
[Invullen]

Herstelgericht werken

- Respect voor jezelf
- Respect voor de ander
- Respect voor je omgeving

Het herstelgericht werken doen we aan de hand van de gesprekskaart, die je op de chaterkant vindt.

Als het niet lukt om je aan bovenstaande regels te houden of als je door de docent iot de les wordt verwijderd, beslist de teamleider of de leerjaarcoördinator over een eventuele schorsing.
Jouw ouders worden dan telefonisch en schriftelijk geïnformeerd over de duur van de schorsing.
De eerstvolgende keer dat je op school komt, voer je een herstelgesprek en mag je het opnieuw proberen.

Datum:
[Invullen]

Naam + handtekening leerling:
[Invullen]

Naam + handtekening ouder(s)/ verzorger(s):
[Invullen]

Naam + handtekening school:
[Invullen]

Schoolregels

- We komen op tijd op school en in de les;
- We nemen alle spullen mee die nodig zijn voor de lessen;
- Onze jassen en petten gaan in de kluisjes;
- Op school hebben we een 'mobieltje thuis of in de kluis' -beleid;
- We zorgen ervoor dat de lokalen en aula netjes worden achtergelaten;
- We volgen alle instructies van medewerkers op;
- Tijdens de les zijn we in het lokaal;
- Tijdens tussenuren en pauzes veroorzaken we geen overlast;
- Wanneer we geen les meer hebben, gaan we naar huis.

© Stichting Aeres Groep. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Aeres.